

Parochiekerkenplan Antwerpen

Inhoud

1. proces naar een parochiekerkenplan
2. methodiek
3. vaststellingen en uitdagingen

Parochiekerkenplan

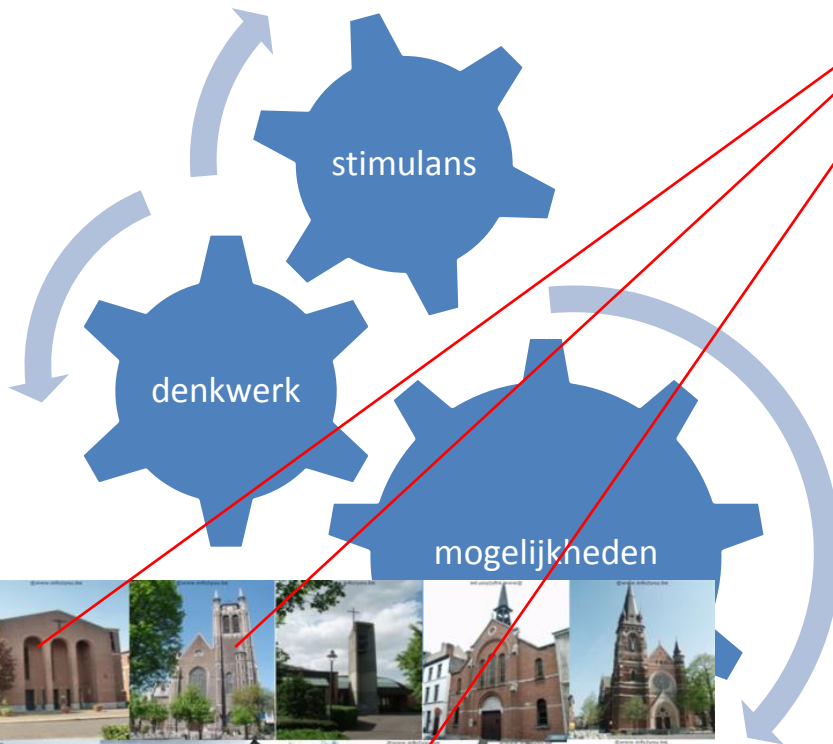
Geen plan maar een **proces**
om in de huidige **context**
vanuit de huidige toestand van **69 parochiekerken**
een **lange termijnvisie** te ontwikkelen.

Proces over 2 sporen

Stadsbreed:

Overall denkwerk stimuleren

Projectmatig:

- * pilootstudies
- * lokale initiatieven

Methodiek naar toekomstscenario's

1. uitgaan van geïnventariseerde en geobjectiveerde data

→ cijfers gebouw, erfgoed, gebruik, financieel

+ aanvullen met info uit lokale gemeenschap en werking

→ kwalitatieve info, parochiale werking, pastorale eenheden
ander gebruik, organisatiekracht kerkbestuur

2. afwegen

→ kostprijs gebouw versus erfgoedwaarde?

→ grootte gebouw versus benodigde ruimte?

3. kiezen

→ blijft dit gebouw in gebruik voor eredienst?

→ waar liggen knelpunten?

→ wat is wel/niet mogelijk?

van wenselijke scenario's naar mogelijke scenario's

Analyse huidige toestand

69 katholieke parochiekerken

Gemiddelde oppervlakte 1.384 m²

Totale oppervlakte: 96.000 m²

6 kerken < 1800

27 kerken van 1800-1900, neostijlen

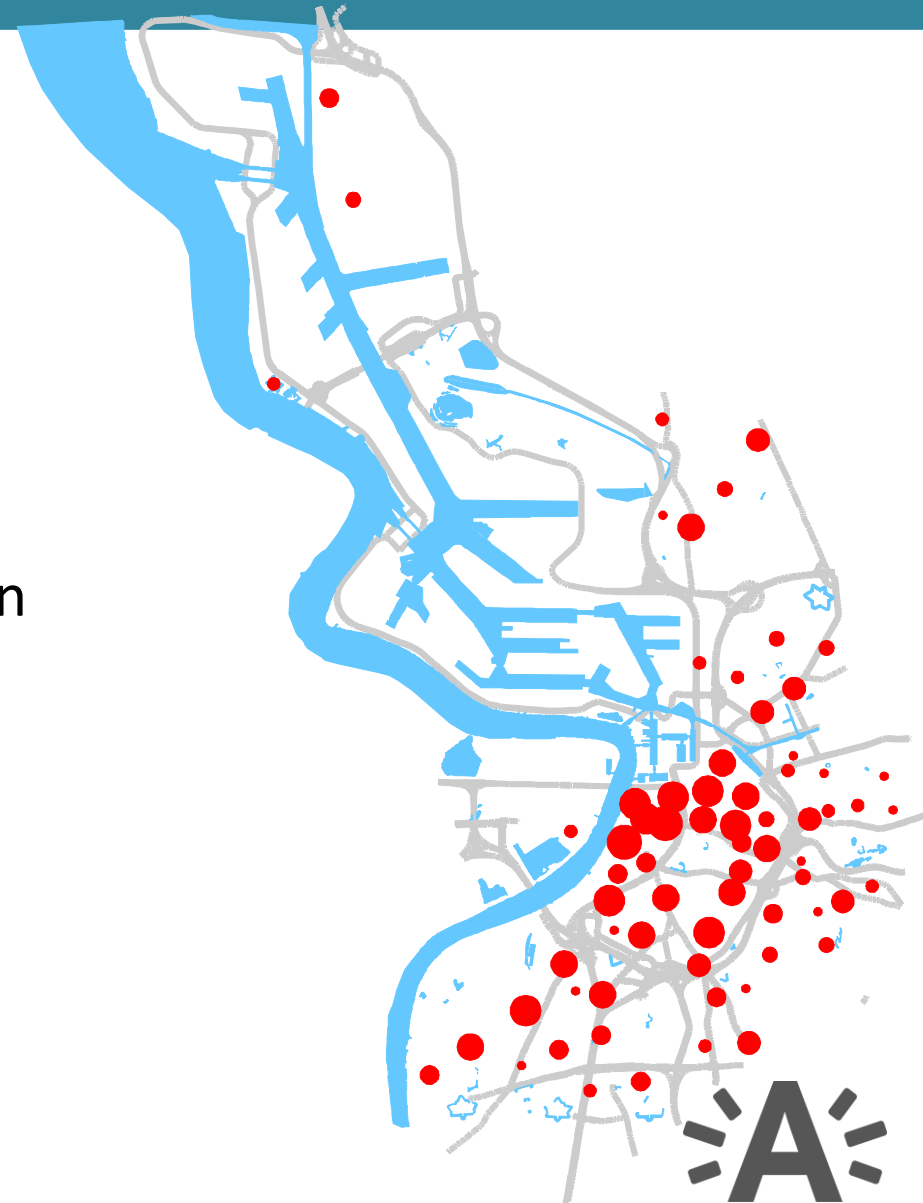
36 kerken 20^e eeuw

24 beschermd als monument

2 stad of dorpsgezicht

43 niet beschermd

59 geen stadseigendom

Analyse gebouwen

Monumentenwacht

grote onderhoudsachterstand
toenemende veiligheidsproblemen

Investerings- en onderhoudskost 30 jaar:

raming 9 kerkgebouwen
extrapolatie naar 69 kerkgebouwen

Elementen voor toekomstvisie:

Beschikbare middelen:

stad, Vlaanderen, kerkfabrieken

Prijzen per m2:

instandhouding tot 4.700 euro

Eigenaarsstatuut:

59 kerken eigendom van kerkfabriek

Financiering:

subsidiestelsel, fiscaliteit

Analyse financiële draagkracht

stijgende kosten – dalende inkomsten

exploitatietoelagen 2008-2014: 5 mio euro

exploitatietoelagen 2014-2019: 7,7 mio euro

uitgaven met eigen inkomsten

57 kerken met tekorten

27 kerken tekort groter dan 35%

groot aandeel van gebouw gebonden kosten

verwarming, verzekering, schoonmaken, personeel
middelste 68% - hoogste 89% van uitgaven

Afwegingen

Gegevens over 4 thema's:

- gebouwfysisch en gebouwkost
- erfgoedwaarde: kunsthistorisch en architecturaal, situationeel, ensemble
- financiële draagkracht: exploitatie uit jaarrekeningen, 10% gebouwkost
- gebruik voor gewone misvieringen

→ positionering van de 69 kerken ten opzichte van elkaar en per thema

→ afweging verschillende thema's

Afweging – alles in balans?

Kerk:

CKB:

Zijn de gebouwkosten in verhouding tot de (erfgoed)waarde van het gebouw?

	Zeer hoog	Hoog	Gemiddeld	Laag	Zeer laag	Knelpunten/troeven
De gebouwkost is:						
De erfgoedwaarde is:						

Is de grootte van het gebouw in verhouding tot benodigde ruimte voor de eredienst?

	(Bijna) nooit	Meestal niet	Soms	Meestal wel	(Bijna) altijd	Knelpunten/troeven
Oppervlakte groter dan nodig voor eredienst?						

Is er financiële draagkracht voor de instandhouding en gebruik van dit gebouw?

	Ja, ruime marge	Meestal, kleine marge	Net voldoende	Klein tekort	Groot tekort	Knelpunten/troeven
Middelen voor onderhoud, 10% en gebouwkost exploitatie?						
Draagt ander gebruik bij in gebouwkost en exploitatie?						

Vaststellingen gespreksgroepen

soorten reacties:

- mijn kerk = schone kerk: de bestaande situatie of financiering wordt niet in vraag gesteld
- aha Erlebnis: deze kost is niet meer verantwoord voor de gemeenschap
- vanuit elke invalshoek argumenten voor en tegen verandering
- manier van denken is niet evident, cijfers confronteren

welke gegevens spreken aan?

- Kostprijs van het kerkgebouw
kost per week: 2.020 euro
- Rangschikkingen en vergelijkingen:
ik ben de 30^e grootste kerk in oppervlakte maar de 13^e voor de gebouwkost
- Exploitatiekost:
hoeveel van mijn uitgaven gaan naar gebouwkosten: verzekering, verwarming, schoonmaken

Vaststellingen pilootstudies en lokale initiatieven

pilootstudies: vanuit standpunt kerkfabriek en parochie

- Pioniers in veranderingsproces
 - Eigen aanvoelen dat het zo niet meer verder kan, soms jaren
 - Concrete start met parochiekerkenplan
 - Ervaren het kerkgebouw als problematisch: zeer duur, zeer groot, slechte staat, grote exploitatietekorten, laag gebruik, niet aangepast aan de noden
 - Willen herbestemming onderzoeken, volledig of gedeeltelijk, met als randvoorwaarde behoud van een kleine eredienstruimte, sociale invulling en/of meerwaarde voor de buurt
- Onderzoeksvraag is dus: welke andere functies zijn mogelijk/haalbaar in dit gebouw of op deze site?

Lokale initiatieven:

- Starten vanuit lokale opportuniteiten en band met lokale partners (zorgcentrum, school), zoeken zelf naar partners
- Situatie minder problematisch, meer marge

Vragen van kerkbesturen:

Complexe regelgeving, procedures en documenten

- bij elke stap duikt andere regelgeving op
- draaiboeken, standaardbesluiten en – bestekken
- horizontale samenwerking administraties

“Het lukken van het plan hangt af van de ondersteuning in het proces voor de vrijwilligers gezien het kluwen aan reglementeringen en gezien het gebrek aan expertise (administratief, juridisch, financieel, bouwkundig, erfgoed) bij de kerkbesturen en parochies”

Uitdagingen en leerproces:

- bestuurlijk : rolverdeling tussen overheden, verschillende beleidsdomeinen en beslissingsniveau's
→ multidisciplinair – horizontaal binnen administraties
- juridisch: regelgeving erediensten, overheidsopdrachten, erfgoed, ruimtelijke ordening, canoniek recht ~ burgerlijk recht
- projectvoortgang:
 - projectgroep, expertise
 - in fasen met terugkoppeling & bijsturing,
 - financiële haalbaarheid van bij de start meenemen
 - communicatie opbouwen: starten in de luwte tot de haalbare pistes duidelijk worden

Wat is de juiste route die gereden moet worden om naar de pepernotenfabriek te komen?

Doolhof

